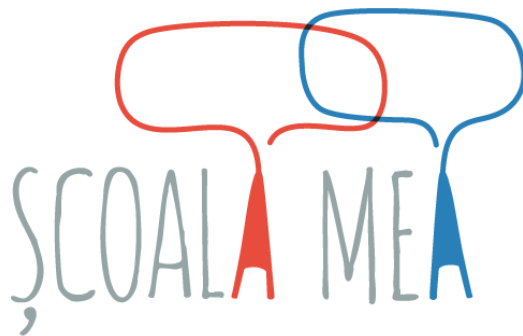

EVALUAREA DISPONIBILITĂȚII DATELOR DESCHISE ÎN EDUCAȚIE

Responsabilizare socială pentru reforma educației din Republica Moldova.
Evaluarea anului 2015.

Autor: Ion Gumene

Chișinău, 2016

Conținut:

Introducere	3
Evaluarea deschiderii datelor în educație	4
1. Leadership	5
2. Cadrul Legal și de Politici	10
3. Cadrul Instituțional, Responsabilitățile și Abilitățile.....	14
4. Datele din Educație	17
5. Cererea de Date Deschise	21
6. Ecosistemul Datelor Deschise	25
7. Finanțarea inițiativelor de deschidere a datelor	27
8. Infrastructura Națională de Tehnologii și Abilități.....	29
Constrângerile pentru implementarea auditului social al școlii	33

Lista Tabelelor

Tabelul 1. Evaluarea Leadership-ului	8
Tabelul 2. Recomandări Leadership	8
Tabelul 3. Evaluarea Cadrului legal și de politici	12
Tabelul 4. Recomandări privind cadrul legal și de politici.....	13
Tabelul 5. Evaluarea Cadrului instituțional.....	16
Tabelul 6. Recomandări privind cadrul instituțional	16
Tabelul 7. Evaluarea datelor deschise la Ministerul Educației	19
Tabelul 8. Recomandări privind datele deschise la Ministerul Educației	20
Tabelul 9. Evaluarea cererii de date deschise și implicarea cetățenilor	23
Tabelul 10. Recomandări privind cererea de date deschise și implicarea cetățenilor	23
Tabelul 11. Evaluarea ecosistemului datelor deschise	26
Tabelul 12. Recomandări privind ecosistemului datelor deschise	26
Tabelul 13. Evaluarea finanțării deschiderii datelor	28
Tabelul 14. Recomandări privind finanțarea deschiderii datelor	28
Tabelul 15. Evaluarea infrastructurii tehnologice și capacităților sectorului TIC	31
Tabelul 16. Recomandări privind infrastructura tehnologiilor și capacitățile sectorului TIC.....	32
Tabelul 17. Disponibilitatea datelor în sectorul de educație	33

■ Introducere

Evaluarea disponibilității datelor deschise în educație este efectuată în cadrul proiectului „Facilitarea participării cetățenilor la consolidarea unei reforme educaționale responsabile și la îmbunătățirea calității educației din Republica Moldova”, scopul principal al căruia este încurajarea cetățenilor Republicii Moldova să se implice, împreună cu autoritățile locale, regionale și naționale, în politicile bazate pe dovezi și dialogul bugetar în ceea ce privește reforma sectorului educațional, calitatea serviciilor și prioritățile de dezvoltare ale școlilor primare, gimnaziale și liceale, precum și pentru a crea un mediu în care inițiativele de responsabilizare socială să se dezvolte. În acest context, deschiderea datelor în educație este în același timp o condiție și un factor în dezvoltarea auditului social al școlilor. Astfel, ținând cont de importanța decisivă a deschiderii datelor în auditul social al școlilor, scopul prezentei evaluări constă în prezentarea unei imagini complexe asupra disponibilității datelor deschise în educație, în primul rând pentru a facilita dezvoltarea auditului social al școlilor.

Pentru efectuarea evaluării a fost utilizată ca bază metodologia elaborată de Banca Mondială pentru evaluarea deschiderii datelor la nivel de Guvern¹. Astfel, evaluarea a fost efectuată pe opt dimensiuni: (i) Leadership, (ii) Cadrul de politici și legal, (iii) Cadrul instituțional, responsabilitățile și abilitățile personalului, (iv) Datele Ministerului Educației, (v) Cererea de date deschise, (vi) Ecosistemul datelor deschise, (vii) Finanțarea, (viii) Infrastructura națională de TIC și abilități.

Fiecare dimensiune analizată este prezentată în trei secțiuni: Evidențe, Evaluare, Recomandări. Evidențele nivelului de disponibilitate a datelor deschise au fost identificate în baza informațiilor disponibile și opiniilor reprezentanților autorităților și a părților interesate. Fiecare evidență a fost marcată cu simbolul (+) dacă aceasta este una pozitivă pentru deschiderea datelor sau (-) în cazul când este negativă. La rândul său, evidențele sunt grupate în sub-dimensiuni ce descriu dimensiunea respectivă. Fiecărei dimensiuni îi este atribuită una din trei culori:

- Verde (V) – denotă o stare ce facilitează considerabil deschiderea datelor;
- Galben (G) – reprezintă o situație în care evidențele nu indică obstacole cruciale, însă în același timp nu favorizează deschiderea datelor (cu îmbunătățiri ar putea să o faciliteze);
- Roșu (R) - evidențele denotă obstacole critice în deschiderea datelor.

Recomandările pentru fiecare dimensiune sunt formulate în sensul înlăturării obstacolelor și atingerii unei situații favorabile privind deschiderea datelor.

În finalul evaluării sunt prezentate constrângerile legate de deschiderea datelor pentru efectuarea auditelor sociale a școlilor.

Prima evaluare a fost efectuată în 2014. Raportul actualizat include: modificări pe parcursul anului, evaluarea executării recomandărilor și noi recomandări.

¹ The World Bank's Open Government Data Working Group has developed an 'Open Data Readiness Assessment' (ODRA) methodological tool for conducting an action-oriented assessment of the readiness of a government - or even an individual agency - to evaluate, design and implement an open data initiative, <http://data.worldbank.org/about/open-government-data-toolkit/readiness-assessment-tool>

■ Evaluarea deschiderii datelor în educație

Prin Dispoziția Guvernului nr.43 din 29.04.2011² pentru asigurarea „transparenței procesului decizional și participării cetățenilor la actul de guvernare, precum și accesului cetățenilor și mediului de afaceri la datele guvernamentale cu caracter public”, a fost lansat portalul www.date.gov.md. Responsabil de menținerea portalului, coordonarea activităților privind dezvoltarea acestuia și suportul metodologic necesar autorităților publice a fost numit Centrul de Guvernare Electronică din subordinea Cancelariei de Stat. Ulterior, această inițiativă a fost inclusă ca un pilon de bază în Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare)³.

De asemenea, Republica Moldova, în dezvoltarea inițiativei guvernamentale de e-transformare în partea ce ține de „transparență, accesul la informația sectorului public, responsabilizare, implicarea cetățenilor, lupta cu corupția și furnizarea unor servicii publice de înaltă calitate”⁴, a aderat în aprilie 2012 la inițiativa globală Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă (PGD) în grupul al doilea de țări membre. În contextul PGD, datele deschise sunt văzute ca un instrument de asigurare a dreptului la informație, ce contribuie la transparență și responsabilizare⁵. În conformitate cu agenda Republicii Moldova în cadrul PGD, Guvernul a aprobat Planul de acțiuni pentru o Guvernare Deschisă pe anii 2012-2013⁶.

Totodată, deschiderea datelor în educație depinde în mare parte nu numai de politicile generale inițiate de Guvern la acest subiect, ci și de cele ale Ministerului Educației, dar și de alți factori ce nu se află sub controlul direct al autorităților. Dezvoltarea societății civile, mass-media, sectorului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (TIC) și abilităților de utilizare a tehnologiilor informaționale sunt nu mai puțin importante în formarea cererii și ofertei de date deschise. Astfel, succesul privind deschiderea datelor în educație este determinat de toți acești factori, care la diferite etape a implementării conceptului de guvernare deschisă își pot schimba importanța în deschiderea datelor.

Pentru a cuprinde întreaga multitudine de factori ce determină sau influențează deschiderea datelor în educație, evaluarea a fost efectuată având ca bază metodologia elaborată de Banca Mondială⁷ și care conține 8 dimensiuni: (i) Leadership, (ii) Cadru de politici și legal, (iii) Cadru instituțional, responsabilitățile și abilitățile personalului, (iv) Datele Ministerului Educației, (v) Cererea de date deschise, (vi) Ecosistemul datelor deschise, (vii) Finanțarea, (viii) Infrastructura națională de TIC și abilități. La evaluarea influenței factorilor pe aceste dimensiuni, s-a luat în calcul și importanța pe moment al acestora pentru disponibilitatea deschiderii datelor în educație. Astfel, au fost stabilite **trei nivele de importanță**: „foarte mare”, „mare” și „medie”, de care s-a ținut cont la elaborarea recomandărilor și agregarea concluziilor privind evaluarea disponibilității datelor deschise.

² Dispoziția Guvernului nr.43 din 29.04.2011, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=338417>.

³ Programul strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 710 din 20 septembrie 2011, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=340301>.

⁴ Informația cu referire la Republica Moldova din cadrul PGD, <http://www.opengovpartnership.org/country/moldova>.

⁵ „Open Government Partnership = Access to information as a right + Transparency and accountability as a public policy + Open data as an instrument.”, European Public Sector Information Platform: Topic Report no 2013/10, The influence of the Open Government Partnership (OGP) on the Open Data discussions, Bogdan Manolea, Veronica Crețu.

⁶ Planul de acțiuni pentru o Guvernare Deschisă pe anii 2012-2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 195 din 4 aprilie 2012, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=342679>.

⁷ The World Bank's Open Government Data Working Group has developed an 'Open Data Readiness Assessment' (ODRA) methodological tool for conducting an action-oriented assessment of the readiness of a government - or even an individual agency - to evaluate, design and implement an open data initiative, <http://data.worldbank.org/about/open-government-data-toolkit/readiness-assessment-tool>.

1. LEADERSHIP

Evidența 1.1 Există un vizibil leadership la nivelul Ministerului Educației (ME) privind deschiderea datelor?

2015 (-)	Nu au fost identificate declarații publice distincte la nivel de minister (ministru sau viceministri) privind angajamentul ferm de deschidere a datelor.
2014 (-)	
2015 (+)	În conformitate cu Ordinul ME nr. 96 din 26 februarie 2015 "Cu privire la aprobarea Catalogului datelor deschise și a instrucțiunilor de completare a Documentelor cu date deschise", responsabil de procesul de deschidere a datelor a fost desemnat viceministrul educației, responsabil de completarea documentelor cu date deschise a fost desemnat Centrul pentru Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație și responsabil de publicarea documentelor de date deschise pe portalul date.gov.md a fost desemnată Direcția e-Transformare și Informatizare. Ulterior, prin Ordinul ME nr. 933 din 29 septembrie 2015 „Cu privire la actualizarea datelor din Sistemul de cartografiere a școlilor primare, gimnaziale și liceelor” ⁸ , responsabil de monitorizarea procesului de actualizare a datelor a fost desemnată viceministru al educației, și Direcția e-Transformare și Informatizare. În același timp, trebuie menționat că, în regulamentul tip al subdiviziunilor de e-Transformare aprobat prin HG 499 din 06.07.2012, la p.6, Cap II se stipulează că aceasta „este o subdiviziune interioară autonomă ce se subordonează nemijlocit conducătorului autorității”.
2014 (-)	
2015 (+)	Din documentele și intervențiile publice se poate afirma că ministrul este un suporter al conceptului de date deschise.
2014 (+)	
2015 (+)	În documentele și actele normative promovate de ME se regăsesc prevederi prin care se demonstrează un atașament față de principiile guvernării deschise.
2014 (+)	
2015 (+)	Au fost menționate expres acțiunile întreprinse de ME pentru îmbunătățirea calității sistemului informațional și de management al datelor în (i) raportul privind realizarea <i>Strategiei sectoriale de cheltuieli pentru sectorul educației în anul 2014</i> ⁹ , (ii) raportul privind realizarea <i>Planului de activitate al ME pentru anul 2014</i> ¹⁰ , (iii) raportul de evaluare cu privire la implementarea <i>Programului de Dezvoltare Strategică al ME pentru anii 2012-2014</i> ¹¹ și (iv) raportul cu privire la <i>realizările ME în perioada august-octombrie 2015 (100 zile)</i> ¹² .
2014 (-)	

Evidența 1.2 Există o structură de conducere (de organizare) a deschiderii datelor, care ar fi responsabilă de elaborarea și implementarea inițiativelor privind datele deschise/guvernarea deschisă în toate instituțiile din cadrul ministerului?

2015 (+) |

⁸ <http://www.ctice.md/ctice2013/wp-content/uploads/2015/10/Ordin-lansare-SIME-octombrie-2015-2-1.pdf>

⁹ http://edu.cts.md/sites/default/files/realizarea_actiunilor_ssc_pentru_anul_2014_domeniul_educatiei.docx

¹⁰ http://edu.cts.md/sites/default/files/raport_privind_realizarea_planului_de_activitate_al_me_pentru_anul_2014.xls

¹¹ http://edu.cts.md/sites/default/files/raport_de_evaluare_pds.doc

¹² http://edu.gov.md/sites/default/files/raport_ministerul_educatiei_0.pdf

2014	(-)	Prin Ordinul ME nr.933 din 29 septembrie 2015 „Cu privire la actualizarea datelor din Sistemul de cartografiere a școlilor primare, gimnaziale și liceelor”, la nivelul ministerului este desemnată Direcția e-transformare și informatizare responsabilă de procesul de deschidere și actualizare a datelor. Pe parcursul perioadei, această subdiviziune a elaborat în mod pro-activ un șir de documente și acte normative pentru organizarea procesului de deschidere a datelor prin SIME.
2015	(+)	Direcția e-transformare și informatizare din subordinea ME este responsabilă de coordonarea activității de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor educaționale referitor la implementarea TIC și asigurare didactică, acordarea asistenței metodologice și consolidarea capacităților de planificare strategică referitor la TIC și registre educaționale. De asemenea, aceasta coordonează activitatea implementării TIC a instituțiilor din subordine, direcțiilor generale raionale/municipale de învățământ, tineret și sport.
2014	(+)	
2015	(+)	Nu au fost identificate grupuri de interese sau persoane din cadrul ME care ar fi împotriva inițiativei datelor deschise. Mai curând, din cauza unor probleme legate de fluctuația personalului, în special a celui nemijlocit responsabil de coordonarea procesului, apar unele impedimente tehnice și operaționale în gestionarea și dezvoltarea inițiativelor guvernării deschise în cadrul ministerului.
2014	(+)	

Evidența 1.3 Există activități de promovare, planuri de implementare a datelor deschise?

2015	(+)	Prin ordinele ME nr.1139 din 12 noiembrie 2014, nr.341 din 11 mai 2015 și nr.933 din 29 septembrie 2015 au fost aprobate planurile de acțiuni pentru actualizarea SIME. Totodată, în Planul de activitate al ME pentru anul 2015 ¹³ se regăsesc acțiuni privind deschiderea datelor și implementarea SIME.
2014	(-)	
2015	(+)	În cadrul proiectelor "Consolidarea politicilor educaționale și creșterea nivelului de susținere a acestora de către beneficiarii direcți și indirecti ai sistemului educațional" și "Consolidarea eforturilor societății pentru afirmarea unui învățământ deschis, participativ, bazat pe performanță", implementate cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova, a fost elaborat Portalul datelor deschise în educație. Acest portal oferă acces publicului la Fișele școlilor, care conțin informații despre contingentul de elevi, calificarea corpului profesoral-didactic, executarea bugetului, rezultatele testărilor și examenelor naționale pentru circa 1450 de instituții de învățământ general. Totodată, în cadrul unor evenimente organizate de către ME sau cu participarea ME, în special instruirii pentru consolidarea capacităților manageriale, a fost promovat conceptul datelor deschise în educație și implementarea bugetului participativ (de ex: tabăra de toamna anului 2015 dedicată consolidării capacităților manageriale și promovării inovației în instituțiile de învățământ general). În același timp, în cadrul proiectului „Școala Mea”, implementat de Expert-Grup au fost organizate un șir de evenimente la nivel local și o conferință națională în cadrul căreia a fost discutată importanța implicării comunităților în reforma educațională, fiind abordat inclusiv și subiectul privind deschiderea datelor în educație.
2014	(-)	

¹³ Planul de activitate al Ministerului Educației pentru anul 2015, aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. 97 din 26 februarie 2015, Obiectivul specific nr.6.3, http://edu.gov.md/sites/default/files/planul_de_activitate_al_me_2015_0.docx.

2015	(+)	Ministerul susține inițiativa de deschidere a datelor în școli, ca parte componentă a proiectului „Facilitarea participării cetățenilor la consolidarea unei reforme educaționale responsabile și la îmbunătățirea calității educației din Republica Moldova”.
2014	(+)	

Evidența 1.4 Există un context politic la nivel guvernamental ce facilitează deschiderea datelor la ME?

2015	(+)	La nivelul Prim-ministrului există o susținere plenară și un angajament public ferm privind implementarea conceptului de date deschise și guvernare deschisă. Portalul datelor guvernamentale cu caracter public www.date.gov.md a fost lansat prin Dispoziția Prim-ministrului nr. 43 din 29.04.2011.
2014	(+)	
2015	(+)	La nivel central există Centrul de Guvernare Electronică, în subordinea Cancelariei de Stat, care prin componenta de Date Deschise este responsabil nemijlocit de crearea și menținerea portalului de date deschise și acordarea suportului necesar autorităților privind deschiderea datelor.
2014	(+)	
2015	(+)	În conformitate cu HG nr. 710 din 20.09.2011 cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare), Guvernul a aprobat Planul de acțiuni pentru o Guvernare Deschisă pe anii 2012-2013 prin HG nr. 195 din 4 aprilie 2012 și Planul de acțiuni pe anul 2014 pentru implementarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare) prin HG nr. 1096 din 31.12.2013, care conțin prevederi ce țin de datele deschise. Însă, termenul de implementare a ambelor documente a expirat. În anul 2013, Centrul de Guvernare Electronică a elaborat și a lansat discuțiile asupra proiectului Planului de acțiuni pentru o guvernare deschisă pentru anii 2014-2015, însă acesta nu a fost aprobat. La moment, inițiativele de e-guvernare se regăsesc în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2015-2016, care conține 130 acțiuni în acest sens.
2014	(+)	
2015	(-)	Cu toate că la nivelul Prim-ministrului există un suport ferm pentru o guvernare deschisă, există o rezistență privind deschiderea datelor la nivel de autorități publice centrale. Acest lucru se observă prin modul de implementare a inițiativelor privind o guvernare deschisă de către autoritățile publice centrale, care nu se grăbesc printr-o atitudine pro-activă să utilizeze în deplină măsură posibilitățile create de cadrul general existent legat de guvernarea deschisă.
2014	(-)	
2015	(+)	La nivel de ME există deja o conștientizare a legăturii dintre guvernarea deschisă ca forță motrică pentru alte obiective, cum ar fi transparența și responsabilizarea, creșterea economică și îmbunătățirea calității serviciilor publice, ME fiind considerat de Centrul de Guvernare Electronică un campion printre autorități în acest sens.
2014	(-)	
2015	(-)	Nu a fost identificat un grup parlamentar care ar conștientiza și ar promova real deschiderea și transparența în actul de guvernare.
2014	(-)	
2015	(-)	În cadrul Consiliului Național pentru Participare, a cărui mandat a expirat în decembrie 2014, există un grup de lucru sectorial în scopul monitorizării reformelor legate de e-Guvernare, stabilit prin HG. 195 din 4 aprilie 2012. Pe parcursul anului 2015, însă, nu au fost întreprinse
2014	(+)	

		acțiuni pentru revitalizarea acestuia, astfel încât Consiliul Național pentru Participare a fost inactiv.
2015	(+)	Există capacități la nivel de societate privind efectuarea evaluării independente a deschiderii datelor.
2014	(+)	
2015	(+)	Biroul Național de Statistică dispune de capacități pentru a susține politica datelor deschise. În februarie 2015, BNS a publicat pe portalul date.gov.md catalogul său de date deschise, iar pe parcursul anului a actualizat majoritatea seturilor de date de pe portal în domeniul educației.
2014	(+)	

CONCLUZII

Cele mai semnificative progrese au fost înregistrare în cadrul dimensiunii *Leadership*, toate recomandările fiind realizate. Astfel, a fost nominalizat viceministrul educației responsabil de datele deschise, a fost desemnată subdiviziunea responsabilă de deschiderea datelor (Direcția e-transformare și informatizare și șeful acesteia) și au fost incluse măsuri de deschidere a datelor în planul de activitate al ME, precum și în alte documente de planificare. Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că deocamdată nu a fost identificată nicio declarație publică la nivelul conducerii ME privind angajamentul ferm de deschidere a datelor. Totodată, șeful Direcției e-transformare și informatizare, desemnat anterior prin Ordinul ministrului în calitate de responsabil pentru coordonarea procesului de deschidere și actualizare a datelor nu mai activează în cadrul ministerului, poziția de șef al Direcției fiind vacantă la moment.

EVALUAREA leadership-ului

Tabelul 1. Evaluarea leadership-ului

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Leadership (ME)	Foarte mare	Galben	Spiritul de deschidere pentru inițiativele datelor deschise este susținut de ME prin acțiuni de organizare și coordonare a procesului, însă nu sunt emise declarații publice în acest sens
Structura de management	Mare	Galben	A fost desemnată <i>Direcția e-transformare și informatizare</i> responsabilă de gestionarea procesului, însă nu este asigurată memoria instituțională a acesteia
Promovarea datelor deschise	Mare	Verde	Sunt planificate și realizate acțiuni de promovare a datelor deschise
Context	Mare	Verde	Existența Centrului de Guvernare Electronică și a portalului date.gov.md facilitează mult deschiderea datelor la ME
PER TOTAL	Foarte Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind leadership-ul

Tabelul 2. Recomandări privind leadership-ul

Acțiuni	Responsabil	Comentarii
1. Promovarea conceptului de deschidere a datelor în educație în declarațiile publice	Ministru, Viceministru	Statut: Acțiune nouă.
2. Actualizarea documentelor ME privind desemnarea persoanelor	Ministru	Statut: Acțiune nouă.

responsabile de deschiderea datelor în cadrul ME		
3. Implicarea plenară a Secretarului de stat al ME (după angajarea acestuia) în procesul de coordonare	Ministru	Statut: Acțiune nouă.
4. Includerea în documentele de planificare ale ME pentru următoarea perioadă (planul de activitate, programul de dezvoltare strategică, strategia sectorială de cheltuieli) a măsurilor de promovare/ deschidere a datelor	DeTI, DAMEP	Statut: Acțiune nouă.
5. Includerea în programele de instruire a cadrelor didactice a modulelor privind datele deschise în educație.	DeTI	Statut: Acțiune nouă.

2. CADRUL LEGAL ȘI DE POLITICI

Evidența 2.1 Există politici privind datele deschise, (re)utilizarea informațiilor din sectorul public?

2015 (+)	Cadrul de politici la nivel de Guvern creează condițiile necesare pentru deschiderea datelor din educație - Legea nr. 305 din 26 decembrie 2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public (lege care pune în aplicare Directiva 2003/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 noiembrie 2003 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public) și HG nr. 886 din 08.11.2013 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a acestei Legi, HG nr.700 din 25 august 2014 cu privire la aprobarea Concepției privind principiile datelor guvernamentale deschise, HG nr.701 din 25.08.2014 cu privire la aprobarea Metodologiei publicării datelor guvernamentale deschise.
2014 (+)	
2015 (+)	Reutilizarea documentului poate fi efectuată prin: <i>reproducere, copiere, publicare și transmitere, în condițiile legislației în domeniu; diseminare și redistribuire; adaptare, modificare, transformare și extragere din document a datelor cu scopul de a crea documente derivate; exploatare în scop comercial</i> , în condițiile de confirmare a sursei documentului, incluzând orice declarație de atribuție specificată de către autoritatea sau instituția publică ce a plasat documentul pe portalul guvernamental unic de date deschise și, dacă este posibil, să ofere un 'link' către aceste Condiții.
2014 (+)	
2015 (+)	Reutilizarea datelor este gratuită. Totodată, pot fi stabilite taxe pentru reutilizarea datelor în scop comercial, precum și taxe pentru serviciile de copiere a documentelor solicitate în format scris.
2014 (+)	
2015 (-)	„Scopul comercial” nu este definit exhaustiv în actele normative ceea ce ar putea genera anumite situații de impunere a unor taxe nejustificate pentru accesarea informației. Trebuie remarcat că normele metodologice privind reutilizarea informațiilor din sectorul public includ doar exemple de exploatare a datelor în scop comercial - prin combinarea cu alte documente sau prin includerea documentului în propriul produs sau propria aplicație.
2014 (-)	
2015 (+)	Catalogul datelor deschise al Ministerului Educației a fost publicat în martie 2015 pe portalul date.gov.md . Însă, rămâne nepublicat pe pagina ME raportul anual privind reutilizarea documentelor (conform punctelor 21 și 22 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 305 din 26 decembrie 2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public).
2014 (-)	
2015 (-)	ME nu are elaborate politici privind deschiderea datelor în educație, în prezent acesta implementează deciziile luate la nivel de Guvern. Astfel, ME nu are o politică pro-activă în domeniul deschiderii datelor, ci se limitează la implementarea unor activități fragmentare impuse de Guvern.
2014 (-)	
2015 (+)	ME are un cadru organizațional și tehnic favorabil pentru a elabora și implementa propriile politici de deschidere a datelor.
2014 (+)	
2015 (-)	Responsabilitatea pentru protecția datelor cu caracter personal este atribuită operatorului de date (Art. 29, 30 din Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter
2014 (-)	

personal). Totodată, conform Condițiilor de accesare și reutilizare a informațiilor din sectorul public specificate în Anexa nr. 1 a Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 305, responsabilitatea pentru eventualele nereguli îi revine re-utilizatorului¹⁴. Astfel, în redacția actuală se poate interpreta că re-utilizatorul va fi responsabil, inclusiv pentru o eventuală deschidere a datelor personale, chiar dacă acestea sunt preluate de pe o sursă care prin definiție este „deschisă”, deci nu trebuie să conțină date cu caracter personal

Evidența 2.2 Care sunt politicile/legile privind secretul de stat și de acces la informație?

2015 (+)	Există un cadrul legal care poate fi caracterizat ca unul favorabil dezvoltării conceptului de guvernare deschisă, inclusiv și de deschidere a datelor. Principalele acte ce stau la baza cadrului legal și normativ privind accesul la informație și dezvoltării conceptului de date deschise sunt:
2014 (+)	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legea nr. 171 din 06 iulie 1994 cu privire la secretul comercial; 2. Legea nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informație; 3. Legea nr. 1069 din 22 iunie 2000 cu privire la informatică; 4. Legea nr. 467 din 21 noiembrie 2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat; 5. Legea nr. 245 din 27 noiembrie 2008 cu privire la secretul de stat; 6. Legea nr. 133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal; 7. Legea nr. 305 din 26 decembrie 2012 cu privire la reutilizarea informațiilor din sectorul public; 8. Legea nr. 91 din 27 iunie 2014 privind semnătura electronică și documentul electronic; 9. HG nr. 1123 din 14 decembrie 2010 privind aprobarea Cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal; 10. HG nr. 710 din 20 septembrie 2011 cu privire la aprobarea Programului strategic de modernizare tehnologică a guvernării (e-Transformare); 11. HG nr. 857 din 31 octombrie 2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale “Moldova Digitală 2020”; 12. HG nr. 886 din 08 noiembrie 2013 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 305 din 26 decembrie 2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public; 13. HG nr.700 din 25 august 2014 cu privire la aprobarea Concepției privind principiile datelor guvernamentale deschise; 14. HG nr.701 din 25 august 2014 cu privire la aprobarea Metodologiei publicării datelor guvernamentale deschise.
2015 (+)	Guvernul a aprobat Concepția privind principiile datelor guvernamentale deschise prin HG nr. 700 din 25 august 2014. Aceasta stabilește principiile de bază de care se vor conduce autoritățile publice la publicarea datelor.
2014 (+)	

¹⁴ Extras din Anexa nr. 1 la Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 305, aprobate prin HG nr 886 din 8 noiembrie 2013, „Deținătorii garantează că documentul este pus la dispoziție gratuit, în conformitate cu clauzele stabilite prin prezentele Condiții, însă el nu garantează că Documentul nu conține vre-o eroare sau neregulă și nici că va furniza continuu documente. Deținătorii nu răspund pentru pierderea, vătămarea sau daunele de orice fel cauzate terților, care rezultă din reutilizarea documentelor. Reutilizatorul este unicul responsabil pentru reutilizarea documentelor. El nu trebuie să inducă în eroare părțile terțe sau să denatureze conținutul documentelor, sursa lor și datele despre ultimă actualizare”.

Evidența 2.3 Ce politici/legi ajuta sau împiedica utilizarea de informații de către societatea civilă și public?

2015 (+)	2014 (+)	Parlamentul Republicii Moldova a racordat legislația din domeniu la legislația Uniunii Europene prin adoptarea Legii privind reutilizarea informațiilor din sectorul public, nr. 305 din 26.12.2012 și ulterior prin aprobarea de către Guvern a Hotărârii Guvernului nr. 886 din 08.11.2013 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 305 din 26 decembrie 2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public.
2015 (-)	2014 (-)	Chiar dacă nu au fost identificate astfel de cazuri la ME, sunt răspândite cazurile din alte instituții publice când din lipsa unor mecanisme de „izolare” a informațiilor cu caracter personal (sau sensibile comercial) de restul documentului (sau informațiilor), datele nu pot fi prezentate publicului. Astfel, sub paravanul de protecție a datelor personale sau comerciale, deseori se limitează accesul la informație de interes public.
2015 (+)	2014 (+)	Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 305 din 26 decembrie 2012 privind reutilizarea informațiilor din sectorul public aprobate prin HG nr. 886 din 8 noiembrie 2013 obligă autoritățile administrației publice centrale să publice anual rapoarte de reutilizare a documentelor

CONCLUZII

La dimensiunea *Cadrul legal și de politici* au fost înregistrate progrese mai modeste. La nivel general, cadrul legal și de politici este favorabil pentru deschiderea datelor, însă la nivelul Ministerului Educației nu există o politică coerentă și pro-activă în acest sens, nefiind elaborat un document de planificare pe termen mediu conform recomandărilor. Trebuie menționat, totuși, că în această perioadă a fost publicat Catalogul datelor deschise al Ministerului Educației, iar rapoarte anuale privind activitatea ministerului conțin secțiuni dedicate guvernării deschise. Totodată, o problemă la nivel general rămâne a fi deschiderea datelor care conțin informații cu caracter personal.

EVALUAREA cadrului legal și de politici

Tabelul 3. Evaluarea cadrului legal și de politici

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Politici privind datele deschise	Foarte mare	Galben	Cadrul legal general este favorabil, însă cadrul de politici în educație are nevoie de dezvoltare
Politici privind accesul la informație	Mare	Verde	Cadrul legal general favorizează deschiderea datelor în educație
Utilizarea datelor deschise	Foarte mare	Galben	Politicile de asigurare a securității datelor cu caracter personal sunt vulnerabile
PER TOTAL	Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind cadrul legal și de politici

Tabelul 4. Recomandări privind cadrul legal și de politici

Acțiuni	Responsabil	Comentarii
1. Elaborarea unui plan pe 2-3 ani privind deschiderea datelor în educație	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Cu includerea tuturor instituțiilor subordonate
2. Formularea și includerea în documentele de planificare a strategică ale ME a viziunilor, priorităților și acțiunilor în domeniul deschiderii datelor în educație	DeTI, DAMEP	Statut: Formulată în 2015.
3. Lista datelor deschise în educație să fie elaborată în conformitate cu planul (p.1) și aprobată de ministrul ME	DeTI, DAMEP	Statut: Formulată în 2014. Realizată parțial. În prezent lista nu se aprobă de Ministrul Educației
4. Plasarea pe pagina ME a actului prin care a fost aprobat catalogul datelor deschise	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2015.
5. Elaborarea și plasarea pe pagina ME a raportului anual privind reutilizarea documentelor	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2015.

3. CADRUL INSTITUȚIONAL, RESPONSABILITĂȚILE ȘI ABILITĂȚILE

Evidența 3.1 Există o agenție care are mandat, abilitățile tehnice necesare și experiența pentru managementul portalului de Date Deschise?

2015	(+)	Există un portal unic date.gov.md pentru plasarea datelor deschise de către toate instituțiile publice centrale, gestionat de Centrul de Governare Electronică, care este o instituție publică, funcția de fondator a acesteia fiind exercitată de către Cancelaria de Stat. Instituția are un suport politic important din partea Prim-ministrului și Secretarului General al Guvernului. Din august 2015, Directorul executiv al Centrului de Governare Electronică are statut de consilier al Prim-ministrului pe probleme din domeniul guvernării electronice.
2014	(+)	
2015	(+)	Centrul a fost creat în 2010, iar datorită unui management eficient al cunoștințelor și parteneriatelor strategice cu statele și instituțiile care dețin expertiză în domeniu și suportului plener al partenerilor de dezvoltare, ocupă o poziție puternică în conducerea (leadership) și gestionarea Datelor Deschise.
2014	(+)	
2015	(+)	Centrul de Governare Electronică este responsabil de implementarea Datelor Deschise în autoritățile administrative centrale, oferind tot suportul organizatoric, metodologic și tehnic necesar acestora.
2014	(+)	
2015	(+)	Centrul de Governare Electronică are rolul de promotor principal al portalului Date Deschise pentru beneficiari și autorități.
2014	(+)	

Evidența 3.2 ME are o structură dedicată managementului datelor în educație?

2015	(+)	În structura ME există Direcția e-transformare și informatizare, care este responsabilă de coordonarea activității de elaborare, monitorizare și evaluare a politicilor educaționale referitor la implementarea TIC și asigurare didactică, acordarea asistenței metodologice și consolidarea capacităților de planificare strategică referitor la TIC și registre educaționale. De asemenea, aceasta coordonează activitatea implementării TIC a instituțiilor din subordine, direcțiilor generale raionale/municipale învățământ tineret și sport.
2014	(+)	
2015	(-)	Direcția e-transformare și informatizare din cadrul Ministerului Educației necesită o sporire a capacităților pentru a face față sarcinilor cu care a fost mandatată. Pe parcursul ultimelor luni, doi angajați din patru, printre care și șeful direcției, care asigurau memoria instituțională în procesul de deschidere a datelor, și-au încetat activitatea în cadrul ME, erodându-se astfel capacitatea acestei subdiviziuni.
2014	(-)	

Evidența 3.3 ME are sisteme (sistem) informaționale și/sau alte mecanisme viabile și efective de colectare și management a datelor?

2015	(+)	ME a lansat Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME) ¹⁵ , care este utilizat pentru cartografierea școlilor primare, gimnaziilor și liceelor. Cu suportul Fundației Soros-
2014	(+)	

¹⁵ În conformitate cu HG nr. 270 din 13.04.2007 cu privire la aprobarea Concepției Sistemului Informațional Educațional.

		Moldova, SIME oferă publicului acces la "Fișele școlilor" celor cca 1450 de instituții de învățământ general, care conțin datele referitoare la contingentul de elevi, calificarea corpului profesoral-didactic, executarea bugetului, rezultatele testărilor și examenelor naționale. Totuși, trebuie menționat că SIME a fost elaborat până la intrarea în vigoare a Codului educației, prin urmare structura acestei platforme trebuie revizuită. Ulterior, prin adaptare și extindere, ar putea deveni un sistem informațional integrat în educație. Totodată, va necesita conexiunea la alte sisteme informaționale, inclusiv a altor ministere și agenții.
2015	(+)	ME are în subordine Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE), care ar putea facilita procesul de elaborare a serviciilor digitale în educație. De asemenea, acesta gestionează procesul tehnic de eliberare a diplomelor în sistemul educațional.
2014	(+)	
2015	(-)	La moment nu există un sistem informațional integrat sau sisteme cu un înalt nivel de integrare. De asemenea, în prezent nu sunt integrate informațiile care se produc în alte ministere, de exemplu Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății sau Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei. ME a elaborat proiectul HG cu privire la aprobarea Concepției Sistemului Informațional Automatizat al Educației, care a fost lansat spre consultări publice în octombrie 2015, însă procesul nu a avansat.
2014	(-)	
2015	(+)	Existența unui număr mare de persoane familiarizate cu TI permite relativ ușor să fie organizată colectarea și producerea datelor din sistemul educațional.
2014	(+)	

Evidența 3.4 Există un proces prin care se măsoară calitatea serviciilor oferite?

2015	(+)	Există procese de evaluare a calității serviciilor oferite în relație cu datele deschise la nivel național. Evaluările sunt efectuate de experți sau organizații independente. De asemenea, există evaluări în care acest subiect este abordat prin Mecanismul Independent de Raportare în cadrul Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă. Totodată, unele evaluări au loc în interiorul Centrului de Guvernare Electronică, ca parte componentă a progresului de e-guvernare.
2014	(+)	
2015	(-)	ME nu are propriile procese de evaluare a calității serviciilor prestate, în raport cu datele deschise, e-servicii etc.
2014	(-)	

Evidența 3.5 Există o claritate cu privire la cine și pentru care date este responsabil în cadrul ME și a sistemului educațional?

2015	(+)	Prin HG nr.899 din 27.10.2014 pentru aprobarea Regulamentului privind sistemul de cartografiere a școlilor primare, gimnaziale și liceelor au fost stabiliți subiecții raporturilor juridice în domeniul creării și funcționării acestui sistem. Totodată, a fost aprobat Ordinul nr.1139 din 12 noiembrie 2014, prin care se desemnează responsabilii de actualizarea datelor din SIME la nivelul ME.
2014	(+)	

CONCLUZII

La dimensiunea *Cadrul instituțional, responsabilitățile și abilitățile* au fost înregistrate realizări semnificative în ceea ce privește stabilirea prin acte normative a cadrului instituțional, relațiilor juridice și responsabilităților în procesul de deschidere a datelor în educație. Cu toate acestea, o carență majoră persistă în privința capacităților instituționale și sustenabilitatea activităților lansate și coordonate de subdiviziunea responsabilă de deschiderea datelor din cadrul ME (Direcția e-transformare și informatizare). Această situație ar putea încetini realizarea proceselor conexe deschiderii datelor în educație, inclusiv a recomandărilor incluse în prezentul raport.

EVALUAREA cadrului instituțional

Tabelul 5. Evaluarea cadrului instituțional

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Existența/rolul Agenției guvernamentale de deschidere a datelor	Mare	Verde	Centrul de Governare Electronică pune la dispoziție infrastructura de prezentare a datelor deschise și coordonează metodologic procesul de deschidere a datelor
Structura responsabilă de date în ME	Mediu	Roșu	Este desemnată subdiviziunea responsabilă de coordonarea procesului de deschidere a datelor, însă capacitățile insuficiente, amplificate de fluctuația persoanelor care au inițiat și coordonat procesul, generează impedimente critice în asigurarea continuității
Infrastructura informațională	Foarte mare	Galben	Nu există un sistem informațional integrat în domeniul educației, deși există posibilități tehnice de extindere a SIME pentru întreg sectorul
Evaluarea calității serviciilor	Mediu	Galben	ME nu efectuează o astfel de evaluare
Repartiția sarcinilor	Mediu	Verde	Există HG și ordine ale ME care descriu raporturile juridice și responsabilii de proces
PER TOTAL	Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind cadrul instituțional

Tabelul 6. Recomandări privind cadrul instituțional

Acțiuni	Responsabil	Comentarii
1. Sporirea capacităților Direcției e-transformare și informatizare prin completarea posturilor vacante, în special cel de șef al subdiviziunii, și oferirea instruirilor corespunzătoare	Viceministru	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Rămâne a fi o problemă acută capacitatea DeTI, în special după plecarea din cadrul direcției a două persoane care au inițiat și coordonat procesul de deschidere a datelor, nefiind asigurat transferul de cunoștințe
2. Ajustarea sistemului informațional la Codul educației și dezvoltarea acestuia pentru întreg sistemul educațional	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Există intenția ME de a extinde SIME pentru întreg sistemul educațional, însă nu există planificare și resurse financiare în acest sens
3. Instituirea evaluării interne (în ME) a calității serviciilor cu deschiderea datelor	Viceministru, Audit intern, DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. În procesul de evaluare DeTI joacă un rol tehnic, această activitate se recomandă a fi sub controlul Viceministrului

4. DATELE DIN MINISTERULUI EDUCAȚIEI

Evidențe 4.1 Care sunt politicile privind managementul informațiilor din educație?

2015 (-)	La nivelul sistemului educațional nu există o politică comprehensivă referitor la modul de colectare, stocare și utilizare a datelor. Totodată, a fost lansat un Sistem Informațional de Management Educațional (SIME) care este destinat automatizării proceselor de colectare, actualizare și stocare a datelor referitoare la învățământul general din Republica Moldova. SIME ar putea fi extins pentru tot sistemul educațional.
2014 (-)	
2015 (-)	Datele deschise pe portalul www.date.gov.md din sectorul educație sunt publicate de ME și BNS, iar informația cu privire la cheltuielile publice în educație se administrează de Ministerul Finanțelor (în BOOST). Astfel nu există o viziune holistică a datelor, mai mult ca atât nu există nici claritate cum acestea interacționează între ele pentru a exclude divergențele și dublarea informației.
2014 (-)	
2015 (+)	Pentru protecția datelor cu caracter personal există cadrul legal și instituțional general necesar pentru a putea asigura protecția datelor cu caracter personal.
2014 (+)	
2015 (+)	Prin Ordinul ME nr.1056 din 10 octombrie 2014 a fost aprobat Regulamentul de asigurare a securității datelor cu caracter personal prelucrate de către Ministerul Educației în procesul de utilizare a Sistemului de cartografiere a școlilor primare, gimnaziilor și liceelor, întru asigurarea realizării prevederilor Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Totodată, de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a fost înregistrat operatorul de date cu caracter personal și/sau sistemului de evidență a datelor cu caracter personal, prin Decizia nr. DD-1415710498630 din 11 noiembrie 2014, și au fost autorizate operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal, prin Decizia nr. DA-1415710116318 din 11 noiembrie 2014.
2014 (-)	
2015 (+)	Procedurile de control, standardizare și arhivare a datelor care fac parte din SIME sunt parte a sistemului. De asemenea, datele BNS sunt furnizate conform procedurilor de producere a datelor existente la nivelul BNS.
2014 (+)	
2015 (-)	Pentru restul datelor (în afara de SIME și furnizate de BNS) nu au fost identificate procese de asigurare a calității datelor și arhivarea acestora. Datele din unele seturi de date vizibil nu sunt finisate, ce relevă existența problemelor în asigurarea veridicității datelor publicate.
2014 (-)	

Evidența 4.2 Are ME o imagine coerentă asupra datelor și informațiilor care dețin, colectează și le distribuie în educație?

2015 (+)	În aprilie 2015, pe portalul date.gov.md a fost publicat Catalogul datelor deschise al Ministerului Educației, care specifică elementele necesare pentru managementul acestora (responsabil, proprietar, frecvența de actualizare, modul de diseminare, etc.).
2014 (-)	

2015	(+)	Există sisteme în curs de elaborare sau deja funcționale care asigură gestiunea datelor (cuprinse de acestea) pentru a satisface necesitățile proprii și cele ale beneficiarilor, însă este necesară o reglementare ce ar cuprinde modul de interacțiune a acestora în procesul de furnizare a datelor deschise.
2014	(+)	
2015	(+)	Existența SIME, care acoperă acum sectorul învățământului general, oferă un mare avantaj deoarece poate fi extins asupra tuturor domeniilor de învățământ, completat cu o aplicație specială privind managementul instituțiilor din educație (aparatură centrală și instituțiile din subordine) poate deveni un sistem unic, integrat pentru sector.
2014	(+)	

Evidența 4.3 Păstrarea și nivelul de digitalizare al datelor.

2015	(-)	Nu există o evaluare formalizată a volumului de date digitalizate. Totodată, prin prisma existenței SIME care se referă la sectorul învățământului general, fără a cuprinde alte date ce sunt aferente învățământului preșcolar, extrașcolar, mediu de specialitate, universitar, etc. se poate presupune că volumul datelor digitalizate este de circa 40%-50%.
2014	(-)	
2015	(-)	Informațiile de până la anul 2012 sunt și mai puțin digitalizate, deoarece datele sunt introduse în SIME doar începând cu anul 2012.
2014	(-)	
2015	(+)	Datorită elaborării SIME, arhivarea datelor din acest sistem are loc în mod automat pe un dispozitiv de stocare separat într-o încăpere securizată la CTICE.
2014	(+)	
2015	(+)	CTICE se află în subordinea ME.
2014	(+)	

Evidența 4.4 Care date sunt deja deschise?

2015	(+)	În conformitate cu informația de pe portalul date.gov.md la moment (decembrie 2015) sunt deschise 57 de seturi de date de către ME și 47 de către BNS în domeniul educației. Totodată, ME a lansat cu suportul Fundației pentru o Societate Deschisă portalul "Date deschise despre învățământul general", care conține date ale sistemului de cartografiere a instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal. De asemenea, la Ministerul Finanțelor există baza de date BOOST în care sunt deschise datele privind cheltuielile în formă dezagregată în sectorul public, inclusiv educație.
2014	(+)	
2015	(+)	Informația prezentată de ME este în format .csv sau .xlsx, poate fi previzualizată și este disponibilă și prin API ¹⁶ . Informația poate fi descărcată gratuit. Informația prezentată de BNS poate fi descărcată în diferite formate și poate fi formatată în baza interogărilor formate de utilizator.
2014	(+)	
2015	(-)	In cea mai mare parte, informația prezentată de ME nu este actualizată în conformitate cu descrierea datelor, astfel partea covârșitoare din informații se referă doar la anii academici
2014	(-)	

¹⁶ API (Application Programming Interface) reprezintă o interfață între programele software și facilitează interacțiunea acestora, Dicționar IT, <http://www.it-area.ro/dictionar/API>.

		2009-2012. Unele date sunt prezentate începând cu perioada 2008-2009, restul din 2009-2010.
2015 (-)	2014 (-)	Unele seturi de date prezentate de ME nu sunt completate integral. Acest lucru creează impresia generală negativă privind veridicitatea datelor. Nu au fost identificate proceduri de asigurare a calității datelor, iar lipsa acestora se confirmă și prin divergențe între datele prezentate cu cele de la BNS (de ex.: numărul absolvenților a universităților ciclul I).
2015 (-)	2014 (-)	Datele ME nu au o descriere a meta datelor ușor de accesat. Astfel, pentru unii indicatori este dificil de înțeles ce reprezintă, care sunt sursele de date, metodologia obținerii etc. Acest lucru limitează mult utilizarea corectă a datelor, face dificilă utilizarea datelor din mai multe surse și combinarea acestora.
2015 (+)	2014 (+)	Datele de la BNS sunt descrise, cu prezentarea metodologiei și informațiilor explicative, pot fi accesate în baza interogărilor utilizatorului, majoritatea sunt actualizate în conformitate cu descrierea datelor.

Evidența 4.5 Există capacități la nivel de Minister sau în afara acestuia cu suficiente abilități în 'data management' care ar putea servi ca leadership pentru noi inițiative în date deschise?

2015 (+)	2014 (+)	La nivelul ME și la cel național există capacități (BNS, DeTI, CTICE, cadrele didactice din informatică, Centrul de Guvernare Electronică) care ar permite colectarea datelor, transmiterea fluxurilor informaționale, analiza și publicarea informațiilor. Totodată, pentru a realiza acest scop într-un mod calitativ sunt necesare instruirii punctuale și periodice.
2015 (-)	2014 (-)	Colectarea datelor de către persoanele care nu au atribuții directe în fișele de post privind colectarea (sau gestionarea) datelor nu are un suport financiar și duce la scăderea calității datelor. La moment, datele sunt introduse de cadrele didactice pentru disciplina <i>Informatică</i> , chiar dacă acestea nu au astfel de atribuțiile. Fiecare instituție de învățământ și direcție raională de învățământ ar trebui să desemneze persoane responsabile de colectarea și sistematizarea datelor statistice.

CONCLUZII

La dimensiunea *Datele din educație* au fost înregistrate unele progrese: a fost aprobat Regulamentul de asigurare a securității datelor cu caracter personal prelucrate de Ministerul Educației, a fost publicat Catalogul datelor deschise al Ministerului Educației, au fost aprobate planuri de instruire pentru persoanele implicate în gestiunea datelor în educație. Însă, rămân numeroase curențe ce țin de viziunea, politica, evaluarea volumului și descrierea datelor în educație.

EVALUAREA datelor Ministerului Educației

Tabelul 7. Evaluarea datelor deschise la Ministerul Educației

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Politicile privind managementul datelor	Foarte mare	Roșu	Este necesar de formulat o viziune holistică de colectare, stocare și utilizare a datelor la nivelului sistemului educațional, cu asigurarea calității acestora

Claritatea privind deținerea datelor	Medie	Verde	Există catalogul datelor deschise al Ministerului Educației, care conține elementele necesare pentru managementul acestora
Digitizarea datelor	Foarte Mare	Galben	Volum mic de digitizare a datelor
Datele deja deschise	Mare	Roșu	O mare parte din informații nu sunt actualizate, iar fără descriere nu pot fi utilizate cu alte surse
Capacitatea, abilități	Mare	Galben	Există potențial, însă lipsește o claritate privind instruirea și remunerarea unor persoane
PER TOTAL	Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind datele Ministerului Educației

Tabetul 8. Recomandări privind datele Ministerului Educației

Acțiuni	Responsabil	Comentarii
1. Elaborarea unei politici comprehensive referitor la modul de colectare, stocare, asigurare a calității și utilizare a datelor în educație, care va include responsabilitatea și modul de interacționare a instituțiilor care dețin astfel de date, în primul rând BNS și ME	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Utilizatorul trebuie să primească o informare coerentă despre sector indiferent de instituțiile care le prezintă datele
2. Efectuarea unei inventarieri a datelor deținute în sistemul educațional	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Această activitate poate fi una preliminară dezvoltării unui sistem informațional la nivel de sistem educațional
3. Actualizarea datelor în conformitate cu descrierea acestora	DeTI	Statut: Formulată în 2015.
4. Extinderea categoriilor de date colectate și creșterea nivelului de protecție a acestora, în special, în cazul elevilor cu dizabilități și a datelor cu privire la statutul socio-economic al părinților	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2015. Modificarea Ordinului ME nr.1056 din 10 octombrie 2014
5. Publicarea rapoartelor anuale (sau bianuale) privind datele deschise, cel puțin în forma prevăzută de Anexa 7 la HG nr. 886 din 08.11.2013	DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizat. Este o obligație legală

5. CEREREA DE DATE DESCHISE

Evidența 5.1 Care este nivelul și natura de cerere pentru date din partea Societății Civile și media?

2015 (+)	Există (deși puține, însă există o tendință pozitivă) organizații neguvernamentale, inclusiv cele din Consiliul Național pentru Participare care monitorizează și analizează sectorul educațional. Totodată, nivelul de cerere existent poate fi caracterizat ca unul incipient. Acest lucru se datorează, în primul rând, prin faptul că auditul social privind educația este la o etapă incipientă.
2014 (+)	
2015 (+)	Educația este un subiect care se bucură de atenția presei, însă nivelul de analiză și profunzime este moderat spre redus. Subiectele cele mai întâlnite sunt: BAC-ul, reorganizarea școlilor, salariile cadrelor didactice, subiecte legate de finanțarea educației, cheltuielile aferente școlilor.
2014 (+)	
2015 (-)	În prezent, informațiile prezentate pe portalul datelor deschise nu conțin date comprehensive și relevante pentru ca jurnaliștii, și/sau cetățenii să poată face concluzii ușor, să monitorizeze, să reacționeze sau să participe în procesul de luare a deciziilor în educație.
2014 (-)	
2015 (+)	Odată cu implicarea proiectului „Școala Mea – Responsabilizare Socială pentru Reforma Educației din Republica Moldova” (Expert-Grup) și făcând disponibilă public „fișa școlii” pentru 1450 de instituții de învățământ general în cadrul proiectelor "Consolidarea politicilor educaționale și creșterea nivelului de susținere a acestora de către beneficiarii direcți și indirecti ai sistemului educațional" și "Consolidarea eforturilor societății pentru afirmarea unui învățământ deschis, participativ, bazat pe performanță" (Fundația Soros-Moldova) va fi creată o cerere stabilă pentru auditul social în educație.
2014 (+)	
2015 (+)	Prin intermediul proiectelor „Școala Mea” și „BudgetStories.md” – Expert-Grup utilizează activ și vizibil datele deschise în educație.
2014 (+)	

Evidența 5.2 Care este nivelul și natura de cerere pentru date din partea sectorului de afaceri / privat?

2015 (-)	Nu a fost identificată o cerere bine structurată din partea sectorului privat pentru date din educație. Sectorul de afaceri nu realizează care ar fi beneficiile datelor deschise în educație pentru ei. Totodată, din interviurile efectuate se poate constata că au existat câteva solicitări din partea ONG-urilor care au fost sau sunt interesate să elaboreze diferite aplicații (inclusiv pagini web) dedicate datelor (informațiilor) din educație.
2014 (-)	
2015 (-)	Nu există suficiente modele de utilizare a datelor în scopuri comerciale, nici în alte sectoare.
2014 (-)	
2015 (+)	Totodată, există un sector relativ dezvoltat de TI, care în condiții favorabile ar fi capabil pentru dezvoltarea produselor în baza datelor deschise în educație.
2014 (+)	

Evidențe 5.3 Care este nivelul de prezență și implicare a ME prin social media și alte canale digitale?

2015	(+)	Principalele platforme de ,social media' utilizate în Moldova sunt Facebook, Odnoklassniki, Twitter. Ministerul Educației este prezent pe Facebook, fiind activ pe această platformă. Profilul de pe Facebook este bine administrat, sunt postate periodic anunțuri, link-uri și informații utile (1-2 postări pe zi). Pagina are 16,477 like-uri, fiind pe locul 4 în topul celor mai populare pagini de Facebook ale instituțiilor de stat, după Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și Ministerul Justiției.
2014	(+)	
2015	(-)	Nu a fost identificată o politică a ME privind prezența acestuia în ,social media' sau pe alte platforme digitale. Totodată, la nivel de Guvern a fost elaborat „Ghidul de utilizare a rețelelor sociale în sectorul public”, care poate servi ca bază pentru dezvoltarea politicilor la nivel de minister.
2014	(-)	
2015	(+)	Chiar dacă nivelul de participare a cetățenilor pe platformele digitale nu este mare, platformele digitale și accesul digital sunt cele mai dinamice ca formă de implicare a cetățenilor.
2014	(+)	
2015	(-)	Nu a fost identificată o analiză a ME privind subiectele care sunt cele mai interesante pentru public și cine sunt beneficiarii datelor.
2014	(-)	

Evidența 5.4 Care este nivelul de cerere de date între ME și alte instituții guvernamentale și între instituțiile din sectorul de educație?

2015	(+)	Există cel puțin o cerere potențială a datelor deschise din partea altor ministere, autorități administrative centrale și APL. Totodată, schimbul informațional între instituții în cea mai mare parte are loc prin solicitări oficiale de date, fără a apela la datele deschise.
2014	(+)	
2015	(-)	Nu a fost identificată o politică privind analiza cererii de date de la alte instituții. De regulă, cererile de date cu caracter permanent sunt adresate Biroului Național de Statistică.
2014	(-)	
2015	(-)	Asigurarea informațională în interiorul sectorului educațional și în raport cu alte instituții publice nu are un caracter integrat. De exemplu, pentru analiza situației unei școli datele financiare sunt insuficiente, iar pentru completarea acestora este necesară adresarea la Ministerul Finanțelor.
2014	(-)	

Evidența 5.5 Cât de receptiv este ME față de cererea de date?

2015	(+)	Opinia predominantă este că Ministerul Educației este receptiv la solicitările de informații, în special când solicitările sunt aprobate de conducerea de vârf a instituției.
2014	(+)	
2015	(-)	Nu există analize sau procese referitor la cererea și oferta datelor din sectorul educațional, prin urmare nu există nici mecanisme pentru satisfacerea efectivă și eficientă a acestora.
2014	(-)	

CONCLUZII

La dimensiunea *Cererea de date deschise*, nu au fost înregistrate progrese notabile. Datele deschise în domeniul educației sunt preponderent utilizate de organizațiile neguvernamentale în scopul monitorizării și analizei sectorului educațional, însă nu există evidențe de utilizare a acestora de sectorul privat. Totodată, nu există o analiză a cererii și utilizării datelor de autoritățile publice în ciclul politicilor publice.

EVALUAREA cererii de date deschise

Tabelul 9. Evaluarea cererii de date deschise

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Cererea din partea societății civile și media	Foarte mare	Galben	Este o cerere în formare, în special ce ține de auditul social
Cererea din partea sectorului de business	Mare	Galben	Nivel scăzut, însă nu reprezintă un obstacol în deschiderea datelor
Implicarea ME în 'social media' și alte canale digitale	Mare	Galben	Este în dinamică pozitivă
Cererea intra-sector și între ME și alte sectoare guvernamentale	Medie	Roșu	Relațiile informaționale dintre sectoare și ME, și dintre instituțiile din educație nu au „tradiția” de a avea loc prin date deschise
Receptivitatea ME la solicitări de date	Foarte mare	Galben	Totodată, este necesar de menționat că „receptivitatea” ME nu are la bază politici și instrumente, ci voința politică a conducerii
PER TOTAL	Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind cererea și implicarea cetățenilor

Tabelul 10. Recomandări privind cererea de date deschise și implicarea cetățenilor

Ațiuni	Responsabil	Comentarii
1. Efectuarea analizei (analizelor) privind cererea datelor deschise din partea societății civile, media și cetățeni, sectorul privat	DeTI	Statut: <i>Formulată în 2014. Nerealizată.</i> Necesară pentru a asigura acoperirea cererii de date deschise și obiectivelor ME
2. Elaborarea instrumentelor de monitorizare, evaluare și identificare a cererii de date deschise din partea societății civile, media și cetățeni, sectorul privat	DeTI	Statut: <i>Formulată în 2014. Nerealizată.</i> În prezent, sunt efectuate unele măsuri în această direcție, însă acestea nu au un caracter sistemic, iar din această cauză nu pot produce efectele necesare
3. Analiza și interpretarea datelor pentru care este manifestat un interes sporit din partea cetățenilor, media și societății civile, precum și prezentarea informațiilor în baza acestora într-o formă comprehensivă	Subdiviziunile ME, DeTI	Statut: <i>Formulată în 2015</i>
4. Elaborarea unei concepții privind prezența în 'social media' și alte canale digitale	Direcția comunicării și relații cu publicul, DeTI	Statut: <i>Formulată în 2014. Nerealizată.</i> Este un domeniu ce evoluează foarte rapid, ceea ce ar spori eficiența și efectivitatea comunicării ME

<p>5.Elaborarea unui mecanism de identificare și evidență a cererii de date deschise din partea autorităților, inclusiv și celor din educație</p>	<p>DeTI</p>	<p>Statut: <i>Formulată în 2014. Nerealizată.</i></p> <p>Este o acțiune pentru prezentarea informațiilor complexe, atunci când pentru a avea o imagine despre activitatea unei instituții sunt necesare date de la mai multe instituții publice</p>
--	-------------	--

6. ECOSISTEMUL DATELOR DESCHISE

Evidența 6.1 Există instituții media sau jurnaliști care au abilitățile necesare pentru a utiliza datele deschise la formularea unor informații utile și pe înțelesul publicului larg?

2015	(+)	Există o parte, adevărat nu foarte mare, de jurnaliști și instituții media care sunt preocupați de sectorul public. Educația, ca sector, este interesant pentru presă, însă intervențiile sunt bazate mai mult pe declarațiile politicianilor referitoare la reforme, nivelul de salarizare și calitatea în educație, mai puțin pe analizele datelor deschise.
2014	(+)	
2015	(+)	Presa privată este dominantă pe piață. Există asociații media funcționale și active.
2014	(+)	
2015	(-)	Totodată, conform Freedom House, Freedom of the Press Report din 2015, presa în Moldova este „parțial liberă”.
2014	(-)	
2015	(+)	Presa electronică este în creștere, odată cu aceasta crește și numărul surselor de informare, inclusiv și prin publicațiile sectorului neguvernamental.
2014	(+)	

Evidența 6.2 Este Ministerul Educației implicat în promovarea activităților de reutilizare a datelor?

2015	(-)	Nu au fost identificate activități ale Ministerului Educației ce ar implica dezvoltatorii de aplicații în utilizarea, reutilizarea datelor deschise în educație.
2014	(-)	
2015	(+)	Totodată, au existat activități de promovare organizate de Centrul de Guvernare Electronică, cu referire la toate datele deținute de Guvern.
2014	(+)	
2015	(-)	Nu există evidențe de (re)utilizare a datelor deschise ale Ministerului Educației de către alte agenții guvernamentale.
2014	(-)	

Evidența 6.3 Există o industrie de elaborare a aplicațiilor?

2015	(+)	În Republica Moldova există un sector relativ bine dezvoltat de TIC.
2014	(+)	
2015	(-)	Utilizarea aplicațiilor bazate pe date deschise în general este redusă, iar în educație și mai redusă.
2014	(-)	

Evidențe 6.4 Există o comunitate de instituții de învățământ și/sau cercetare care are persoane instruite în analiza datelor și acordă instruire în acest domeniu?

2015	(+)	Există o bază de învățământ superior care poate fi utilizată pentru îmbunătățirea abilităților tehnice necesare pentru analiza datelor.
2014	(+)	
2015	(+)	În curricula liceală există cursuri de informatică.

2014	(+)	
2015	(-)	Totodată, există puține persoane din sectorul public și nonguvernamental cu suficientă pregătire pentru analiza datelor din educație.
2014	(-)	
2015	(+)	Ministerul Educației în politicile și activitățile sale în acest domeniu poate conta pe profesorii de informatică.
2014	(+)	

CONCLUZII

La dimensiunea *Ecosistemul datelor deschise*, progresele practic au lipsit. Chiar dacă există instituții media care manifestă un anumit interes față de sectorul educației, intervențiile acestora se limitează la declarațiile decidenților politici. Analiza datelor deschise în educație și formularea concluziilor privind impactul politicilor în educație are un caracter sporadic, deoarece nu există activități pentru impulsivarea reutilizării datelor deschise, dar și capacitățile pentru analiza datelor practic lipsesc.

EVALUAREA ecosistemului datelor deschise

Tabloul 11. Evaluarea ecosistemului datelor deschise

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Instituțiile media	Mare	Galben	Sectorul media pe sectorul utilizării datelor deschise încă nu este bine dezvoltat, însă este un sector în dezvoltare, au apărut segmente noi, în special utilizând Internetul
Promovarea reutilizării datelor de ME	Mare	Roșu	ME nu are o atitudine pro-activă de (re)utilizare a datelor deschise
Industria de aplicație	Medie	Verde	Nu este foarte inovativ, însă capacitățile existente acoperă cererea existentă
Comunitatea academică / de cercetare	Medie	Verde	Chiar dacă situația la acest capitol nu este una foarte bună în general, pentru facilitarea procesului de deschidere a datelor condițiile existente sunt destul de bune
PER TOTAL	Medie	Galben	

RECOMANDĂRI privind ecosistemul datelor deschise

Tabloul 12. Recomandări privind ecosistemului datelor deschise

Ațiuni	Responsabil	Comentarii
1. Elaborarea măsurilor de facilitare a formării unor comunități din jurnaliști, TI profesioniști, analiști pentru dezvoltarea datelor deschise	DeTI, Direcția comunicare și relații cu publicul	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Se poate realiza cu suportul asociațiilor profesionale existente, grupurilor de inițiativă, consolidarea profesioniștilor din TI și analiza datelor din educație (de ex formarea unui forum pentru cadrele didactice din informatică)
2. Elaborarea măsurilor pentru o mai bună adaptare a programelor de studii în domeniul TI și alte domenii conexe la condițiile de cerere și concurențiale existente	DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Această recomandare este menționată inclusiv în Cartea albă a TIC și în alte documente

7. FINANȚAREA INIȚIATIVELOR DE DESCHIDERE A DATELOR

Evidența 7.1 Existența resurselor pentru faza inițială a inițiativei de deschidere a datelor

2015	(+)	La nivel central există finanțare asigurată pentru implementarea inițiativei de deschidere a datelor ca parte componentă a e-Guvernării, ce asigură funcționarea portalului de date deschise.
2014	(+)	
2015	(-)	Chiar dacă nu a fost identificată o cerere privind dezvoltarea conceptului de date deschise la ME, ce nu ar fi putut fi acoperită cu finanțare, acest lucru se datorează nu atât disponibilității de resurse, ci lipsei activităților planificate la acest subiect.
2014	(-)	

Evidența 7.2 Existența unor resurse financiare pentru finanțarea dezvoltării diferitor aplicații care vor utiliza datele deschise.

2015	(-)	Nu au fost identificate astfel de resurse la nivel de ME sau în sector, însă nicio cerere în acest sens nu a fost formulată.
2014	(-)	
2015	(+)	Au existat și există mai multe inițiative ale donatorilor (inclusiv Banca Mondială) pentru elaborarea diferitor aplicații de utilizare a datelor deschise.
2014	(+)	

Evidența 7.3 Există suficiente resurse financiare pentru dezvoltarea infrastructurii TI și a cheltuielilor pentru gestiunea inițiativelor de Date Deschise în educație?

2015	(-)	Nu au fost identificate fonduri alocate din sursele proprii (bugetul de stat) pentru dezvoltarea unor proiecte importante domeniului TIC în educație.
2014	(-)	
2015	(+)	ME alocă resurse pentru asigurarea implementării platformelor existente de TIC, inclusiv și a inițiativei de date deschise. Totodată, din lipsa unei politici clar formulate la nivel de ME privind datele deschise nu există o claritate în ce măsură aceste resurse sunt suficiente pentru asigurarea cu cadre bine pregătite pentru a face față cerințelor.
2014	(+)	
2015	(+)	La nivel de ME a fost acordat un suport financiar din partea Băncii Mondiale pentru dezvoltarea Sistemului Informațional în Educație. Sistemele Informaționale deja elaborate sau în curs de elaborare au fost în principal dezvoltate cu suportul partenerilor de dezvoltare.
2014	(+)	

Evidența 7.4 Are Guvernul sau Ministerul Educației careva fonduri destinate pentru inovare?

2015	(+)	Există câteva oportunități de finanțare pentru aplicații inovatoare. Aceste facilități pot fi accesate prin programele de susținere a IMM și a inovațiilor la Academia de Științe.
2014	(+)	
2015	(+)	Există suficiente oportunități pentru a accesa resurse pentru implicarea mai activă a ONG-ilor în dezvoltarea aplicațiilor pentru utilizarea datelor, promovarea transparenței și responsabilizării.
2014	(+)	

2015	(-)	Însă, din diferite motive fondurile guvernamentale s-au dovedit a fi puțin efective pentru realizarea proiectelor inovatoare.
2014	(-)	
2015	(+)	Parteneriatele public-private în domeniul TIC este un subiect relativ cunoscut și discutat în sectorul TI. La nivel de Guvern și Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor au existat câteva evenimente (atelier de lucru), inclusiv cu suport extern.
2014	(+)	

CONCLUZII

La dimensiunea *Finanțarea inițiativelor de deschidere a datelor*, a fost înregistrat un progres infim. La nivel central există finanțare, preponderent din surse externe, pentru promovarea inițiativelor de e-Guvernare. La nivel sectorial, sistemele informaționale au fost dezvoltate cu suportul Băncii Mondiale, însă lipsesc resursele financiare, dar și cererea pentru acestea, pentru dezvoltarea aplicațiilor care ar utiliza datele deschise.

EVALUAREA finanțării inițiativelor de deschidere a datelor

Tabloul 13. Evaluarea finanțării inițiativelor de deschidere a datelor

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Finanțarea inițiativelor de date deschise	Foarte mare	Galben	Există finanțare pentru funcționarea portalului de date deschise (eGov), în timp ce pentru implementarea inițiativelor din sector nu au fost identificate resurse
Finanțarea aplicațiilor în educație	Mare	Galben	Nu au fost identificate resurse, însă există un potențial suport din partea donatorilor
Finanțarea infrastructurii TI în educație	Mare	Galben	Proiectele importante se finanțează cu suport extern
Finanțarea inovațiilor	Medie	Galben	Există câteva oportunități de finanțare la nivel de Guvern, însă nu sunt suficiente și greu de accesat
PER TOTAL	Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind finanțarea inițiativelor de deschidere a datelor

Tabloul 14. Recomandări privind finanțarea inițiativelor de deschidere a datelor

Acțiuni	Responsabil	Comentarii
1. Evaluarea costului activităților legate de datele deschise, infrastructura TIC, promovarea aplicațiilor și formularea unui plan financiar pentru acoperirea acestora	DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Cheltuielile cu infrastructura TI și alte cheltuieli la nivel de sistem educațional în cea mai mare parte se vor include în subprogramul bugetar „Politici și management în domeniul învățământului”, iar partea de cheltuieli curente la subprogramele respective pe sectoarele educaționale
2. Crearea parteneriatelor și elaborarea unor condiții publice necesare pentru ca societatea civilă să stabilească aceste parteneriate cu ME sau instituțiile din subordine	DeTI, Direcția comunicare și relații cu publicul	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Aceasta ar facilita colectarea de fonduri pentru ONG-uri din domeniul utilizării datelor deschise în educație

8. INFRASTRUCTURA NAȚIONALĂ DE TEHNOLOGII ȘI ABILITĂȚI

Evidența 8.1 Existența accesului fizic și ca preț la infrastructura de Internet

2015 (+)	Există o infrastructură bine dezvoltată de acces la Internet, ce acoperă majoritatea covârșitoare a populației, asigurată prin cablu și/sau rețele de telefonie mobilă. Viteza de încărcare și descărcare pe Internet este una din cele mai înalte din lume ¹⁷ . Moldova are un ‚ICT Development Index’ de 5,81 și face parte din grupa de ‚upper medium’ și 6,70 la sub-indicele de acces la infrastructură ¹⁸ . Rețelele de fibră optică acoperă 90 la sută din localitățile țării, telefonica mobilă acoperă 99% din teritoriul țării și a atins un nivel de penetrare de 122%. Moldova este clasată pe locul 5 în lume pentru cele mai joase prețuri pentru broadband fix ¹⁹ .
2014 (+)	
2015 (+)	Numărul de utilizatori este destul de înalt și are o dinamică de creștere bună. În conformitate cu sondajele efectuate la comanda Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, la începutul anului 2015 circa 75% din gospodării aveau acces la Internet, față de 58% în 2012. 80,5% din utilizatorii Internetului la domiciliu navighează pe el zilnic sau aproape zilnic ²⁰ . Serviciile de conectare la Internet sunt accesibile ca preț, Moldova fiind pe locul 37 după indicii respectiv din ‚The Global Information Technology Report 2015’ ²¹ .
2014 (+)	
2015 (+)	Există acces gratuit la Internet în unele parcuri amenajate și scuaruri, în campusurile universitare și alte locuri publice (cafenele, aeroport). În general, există o tendință de lărgire a accesului la Internet în locurile publice.
2014 (+)	

Evidența 8.2 Guvernul utilizează servicii și infrastructură comună pentru mai multe instituții?

2015 (+)	Odată cu înființarea Centrului de Guvernare Electronică, s-au intensificat activitățile de elaborare și utilizare comună a resurselor și serviciilor digitale.
2014 (+)	
2015 (+)	Centrul de Guvernare Electronică a achiziționat în decembrie 2013 servicii de implementare a unei soluții de interoperabilitate în cadrul e-Guvernării.
2014 (+)	
2015 (+)	În iulie 2012 Centrul de Guvernare Electronică a achiziționat hardware, software și servicii asociate pentru M-Cloud (Etapa 1). În aprilie 2014, au fost achiziționate ‚Software Licenses for M-Cloud Platform and Development of platform level services’.
2014 (+)	
2015 (+)	Există un număr de standarde în domeniu, inclusiv referitoare la meta date, adoptate de organismul național de standardizare – Institutul național de standardizare. De asemenea, există Comitetul Tehnic (CT-28) de standardizare în Tehnologia Informației.
2014 (+)	

¹⁷ <http://testmy.net/rank/countrycode.down/>.

¹⁸ Measuring the Information Society, 2015, <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2015/MISR2015-w5.pdf>.

¹⁹ Proiectul Strategiei de creștere a competitivității industriei tehnologiei informației pe anii 2014-2020,

http://www.mtic.gov.md/img/d2014/download/04/01/3_Strategia_creștere_competitivitățiiTI.pdf.

²⁰ <http://www.anrceti.md/news15012015>.

²¹ The Global Information Technology Report 2015, http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf.

2015	(+)	Prin Hotărârea Guvernului nr. 656 din 5 septembrie 2012 a fost adoptat Programul privind cadrul de interoperabilitate.
2014	(+)	

2015	(+)	Protecția datelor importante pentru stat revine Centrului de Telecomunicații Speciale.
2014	(+)	

Evidența 8.3 Cât de bune sunt abilitățile de utilizare a TIC a funcționarilor din ME, liderilor acestuia și din instituțiile din subordine?

2015	(+)	Liderii și funcționarii ministerului au abilitățile fundamentale pentru utilizarea tehnologiilor informaționale și le utilizează.
2014	(+)	

2015	(+)	În minister au existat training-uri privind e-Guvernarea.
2014	(+)	

2015	(+)	La evaluarea funcționarilor din minister se ține cont de cunoștințele și abilitățile acestora în utilizarea TIC.
2014	(+)	

Evidențe 8.4 Cât de puternică este industria TIC din Moldova?

2015	(+)	Sectorul TIC (în structura de servicii, producție și comerț) în 2013 a contribuit la PIB cu circa 8 % atingând un volum de 7,7 miliarde lei ²² și fiind angajați peste 22 mii (în 2011) de persoane ²³ .
2014	(+)	

2015	(+)	Industria de software, chiar dacă nu este foarte mare, ar putea crește foarte rapid, fiind capabilă să acopere cererea locală legată de dezvoltarea inițiativei de date deschise. Cota industriei TI în PIB a constituit în anul 2011 0,82%, sau aproximativ 720 mil. lei în care sunt angajați 7600 persoane ²⁴ .
2014	(+)	

2015	(+)	Există Asociația Națională a Companiilor Private din Domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor. Este o organizație activă, cu o prezență largă în activitățile de promovare a intereselor sectorului. Sectorul privat manifestă o motivare puternică pentru o implicare mai mare în proiectele locale.
2014	(+)	

2015	(+)	Există puține platforme pentru start-up-uri în domeniul tehnologiilor informaționale. Totuși, există perspective de dezvoltare odată cu lansarea Centrului de excelență în sectorul TIC, la finele anului 2015, cu suportul USAID, proiect la care ar putea adera și alți importanți parteneri de dezvoltare.
2014	(-)	

2015	(-)	Guvernul are puține proiecte implementate de către sectorul privat din TIC. În același timp, există peste 10 întreprinderi de stat importante în domeniul TIC.
2014	(-)	

²² Strategia de creștere a competitivității industriei tehnologiei informației pe anii 2015-2021, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 254 din 14 mai 2015.

²³ Sectorul TIC în Moldova: Cartea albă a politicilor 2012, <http://ict.md/files/White%20Book%202012%20Romanian%20Version%20FIN.pdf>.

²⁴ Ibid. 14.

2015	(-)	Chiar dacă nivelul general pe pilonul <i>abilități</i> este în mijlocul clasamentului mondial (Indicele pregătirii de rețea 2015), locul 71 din 143 și scorul de 5 puncte din 7, este îngrijorătoare situația privind doi indicatori individuali ce țin de sistemul educațional, Calitatea managementului școlilor și Calitatea sistemului educațional, la care Moldova ocupă locul 125 și respectiv 103 ²⁵ .
2014	(-)	

Evidențe 8.5 Cât de activ este ME și instituțiile din subordine pe net?

2015	(+)	Ministerul are pagină Web care cu regularitate este actualizată.
2014	(+)	
2015	(-)	Cu mici excepții pagina web a Ministerului servește ca „tablă de anunțuri”, există un singur e-serviciu.
2014	(-)	
2015	(-)	Nu toate instituțiile subordonate au pagină web sau sunt prezente pe net.
2014	(-)	
2015	(+)	Există pagina guvernamentală servicii.gov.md . Guvernul, prin aprobarea „Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă” și a „Strategiei privind modernizarea tehnologică a guvernării”, și-a propus digitalizarea a peste 500 de servicii tradiționale până în anul 2020.
2014	(+)	

CONCLUZII

La dimensiunea *Infrastructura națională de tehnologii și abilități*, se menține un progres mediu. La nivel național, există o infrastructură bine dezvoltată de acces la internet, numărul gospodăriilor cu acces la internet este în creștere, în multe locuri publice accesul la internet este gratuit. La nivelul ME, există abilități suficiente de utilizare a TIC, dar nu se utilizează suficient canalele digitale pentru implicarea cetățenilor. La fel, există puține inițiative de promovare a proiectelor TIC.

EVALUAREA infrastructurii naționale de tehnologii și abilități

Tabelul 15. Evaluarea infrastructurii naționale de tehnologii și abilități

Domeniul evidențelor	Importanța	Evaluarea	
		R/G/V	Comentarii
Infrastructura de Internet/ Mobil	Mare	Verde	O largă acoperire și relativ accesibilă, inclusiv și ca preț
Utilizarea comună a serviciilor și infrastructurii	Medie	Verde	Chiar dacă încă nu toate platformele comune sunt funcționale, acestea sunt într-un proces de dezvoltare rapidă
Abilități în ME	Mare	Verde	Abilități fundamentale există, totodată este necesară o forță organizatorică și continuarea instruirilor
Industria TIC	Medie	Galben	Industria TIC în general și TI nu este o constrângere în dezvoltarea datelor deschise,

²⁵ Indicatorul Calitatea managementului școlilor face parte din pilonul 2 (Mediul de afaceri și inovare), iar Calitatea sistemului educațional din pilonul 5 (Abilități) din indicatorul pregătirii de rețea din Raportul Mondial privind Tehnologiile Informaționale, 2015, http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_IT_Report_2015.pdf.

			însă nu poate fi văzută ca o forță care contribuie mult la acest proces
Prezența pe net a ME	Medie	Galben	Prezența ME pe <i>social media</i> și canalele digitale încă nu este suficientă pentru ca ME să realizeze un înalt nivel de implicare și participare al cetățenilor
PER TOTAL	Mare	Galben	

RECOMANDĂRI privind infrastructura națională de tehnologici și abilități

Tabellul 16. Recomandări privind infrastructura națională de tehnologii și avilități

Acțiuni	Responsabil	Comentarii
1. Elaborarea unei politici privind evaluarea externă (de reprezentanții societății civile și din resursele acestora) a nivelului și calității prezenței instituțiilor din educație pe paginile web	Viceministru, DeTI	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. Ar permite obținerea unor evaluări independente, care ar putea servi ca motivare și ghidare pentru sporirea prezenței instituțiilor din educație pe net
2. Fortificarea rolului ME prin DeTI, PR și restul subdiviziunilor ME, ca lider în deschiderea datelor la nivel național, inclusiv prin paginile proprii ale instituțiilor din educație	DeTI, Direcția comunicare și relații cu publicul, subdiviziunile ME	Statut: Formulată în 2014. Nerealizată. ME, în virtutea menirii sale, are mai multe resurse intelectuale pentru a deveni forța motrică în mai multe reforme guvernamentale

■ Constrângerile pentru implementarea auditului social al școlii

În conformitate cu proiectul „Facilitarea participării cetățenilor la consolidarea unei reforme educaționale responsabile și la îmbunătățirea calității educației din Republica Moldova”, se efectuează auditul social la nivel de școală într-o serie de localități din Republica Moldova. Scopul final al auditului social este sporirea calității serviciilor de educație în condițiile financiare disponibile. În acest scop, sunt necesare informații comprehensive cu referire la toate aspectele de funcționare ale unei școli, precum și informații generale ce țin de funcționarea și rezultatele școlilor din regiune și din țară. Acestea cuprind indicatori non-financiari și financiari privind inputurile din școală, activitățile efectuate și rezultatele obținute, despre managementul școlii, privind unele rezultate ale verificărilor și controalelor ce au loc în școală și documentele de politici din educație. Prin urmare, sunt necesare informații și date din mai multe surse, în unele cazuri cu necesitatea combinării acestora pentru a obține indicatori relevanți activității reale a școlii.

În Tabelul 17 este reflectată disponibilitatea datelor pe principalele grupe de date necesare pentru a asigura o implicare efectivă a cetățenilor în obținerea unei educații calitative în școli în condițiile unei finanțări prestabilite.

Tabelul 17. Disponibilitatea datelor în sectorul de educație

	Categoriile de date deschise	In date deschise	În SIME
1	Datele de identificare a școlii (adresă, denumire, cod, tip, etc.)	Parțial, însă nu este critic	Informație completă
2	Datele despre infrastructura școlară și caracteristica acesteia	Există doar o mică parte, fără caracteristica infrastructurii	Informație completă
3	Dotarea materială disponibilă pentru asigurarea procesului didactic	Există echipament (laboratoare, tv, calculatoare, web)	Informație completă
4	Datele privind cadrele didactice și sarcină (profilul, experiența, grade, merite, etc)	Parțial, însă ar fi suficient pentru început	Informație completă
5	Efectivul de elevi și structura claselor, disciplinelor, activităților extrașcolare	Parțial, iar activitățile extrașcolare doar lista activităților fără frecvență	Informație completă
6	Indicatorii financiari (cel puțin în structura clasificății bugetare economice)	Parțial, fără o suficientă detaliere la ME, însă există în BOOST	Există parțial
7	Rapoartele privind rezultatele la învățătură (note, promovare, abilități)	Există parțial	Informație completă
8	Rapoartele privind evaluarea externă (sau și evaluării interne) privind respectarea standardelor școlii (evaluările respectării standardelor de calitate)	Nu există	Nu există
9	Conducerea școlii (structura)	Nu există	Informație completă
10	Structura personalului auxiliar	Nu există	Informație completă
11	Date necesare pentru educația incluzivă	Parțial	Informație completă

Analiza datelor deschise în sistemul educațional indică faptul că nivelul de date deschise la momentul dat poate satisface necesarul de informații pentru efectuarea auditului social al școlii, cu anumite constrângeri. Totodată, cu implementarea Sistemului de standarde pentru școlile de circumscripție și a Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) baza informațională și posibilitățile de producere a datelor se îmbunătățesc

considerabil. O soluție de moment ar fi formularea solicitărilor pentru datele necesare adresate direcțiilor raionale de învățământ și școlilor.

Totodată, este necesar de menționat că o asigurare facilă a accesului la date este posibilă doar prin dezvoltarea unei interfețe, prin care utilizatorul să poată forma tabele necesare în conformitate cu interogările (solicitările) concrete, similară cu cea de la BNS. De asemenea, este necesar de completat datele cu informația financiară, care poate fi preluată de la Ministerul Finanțelor. Însă, în cazul informațiilor financiare apar câteva constrângeri legate de deschiderea datelor în sistemul trezorerial, modificările ce au loc în cadrul legal privind competențele autorităților privind educația și finanțările adiționale din diferite surse (inclusiv contribuțiile părinților). În acest sens, este necesar un angajament al Trezoreriei de Stat referitor la deschiderea datelor în educație și a direcțiilor raionale de învățământ, astfel încât datele să fie făcute publice lunar (în cel mai rău caz trimestrial) în structura dezagregată a clasificății bugetare.

De asemenea, pentru o asigurare cuprinzătoare de date și informații este necesar ca, în afară de datele din SIME și Trezorerie, să fie publicate rapoartele de evaluare și alte documente de monitorizare a procesului didactic și funcționării școlilor (de exemplu, raportul inspecției de pompieri, etc). Printre acestea, se pot enumera activitățile de supraveghere și monitorizare, care sunt obligatorii în conformitate cu cadrul legal aplicabil școlilor și procesului didactic, iar rezultatele (rapoartele) să fie publicate în formă electronică în „fișa școlii”, care se va păstra în mod centralizat ca parte componentă a SIME. În mod ideal, pentru a asigura un acces ușor la datele unei școli este necesar ca toate informațiile aferente unei școli să poată fi accesate într-un singur loc.

O altă constrângere este graficul de deschidere a datelor și actualizarea acestora. Pentru un audit social efectiv este foarte important ca informațiile să fie disponibile la momentele potrivite, atunci când are loc elaborarea proiectelor de decizii, imediat după perioadele de raportare (lunare și/sau trimestriale, bianuale, anuale). Informația publicată cu întârziere practic devine inutilă, iar în anumite situații chiar poate deveni descurajatoare pentru implicarea cetățenilor.

Pentru un audit social efectiv nu este suficient accesul la informația despre școala în cauză, ci este necesar ca informațiile similare să fie disponibile pentru cât mai multe școli. Din această cauză, deschiderea datelor pentru școli trebuie să devină o politică la nivel de Ministerul Educației, totodată facilitând și încurajând direcțiile raionale de învățământ și școlile să aibă propriile inițiative de deschidere a datelor.

Disclaimer:

Acest document este publicat de către Centrul Analitic Independent Expert-Grup cu suportul financiar al Parteneriatului Global pentru Responsabilizare Socială (GPSA) al Băncii Mondiale. Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu sunt în mod necesar opiniile GPSA sau ale Băncii Mondiale.